

BANK SPÓŁDZIELCZY
W RZESZOWIE

Najstarszy Polski Bank na Podkarpaciu

INFORMACJA

Z ZAKRESU PROFILU RYZYKA
I POZIOMU KAPITAŁU
BANKU SPÓŁDZIELCZEGO W RZESZOWIE
na dzień 31.12.2018 roku

SPIS TREŚCI

I.	WSTĘP	3
II.	CELE I STRATEGIE W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM	4
III.	INFORMACJA O STRATEGII I CELACH ZARZĄDZANIA RYZYKIEM	6
IV.	OPIS SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ	8
V.	INFORMACJE DOTYCZĄCE FUNDUSZY WŁASNYCH	12
VI.	INFORMACJE DOTYCZĄCE WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH	13
VII.	EKSPOZYCJA NA RYZYKO KONTRAHENTA	15
VIII.	INFORMACJA DOTYCZĄCA BUFORÓW KAPITAŁOWYCH	15
IX.	WSKAŹNIKI GLOBALNEGO ZNACZENIA SYSTEMOWEGO	15
X.	RYZYKO KREDYTOWE.....	15
XI.	AKTYWA WOLNE OD OBCIĄŻEŃ.....	21
XII.	KORZYSTANIE Z ECAI	21
XIII.	EKSPOZYCJA NA RYZYKO RYNKOWE.....	21
XIV.	EKSPOZYCJA NA RYZYKO OPERACYJNE	22
XV.	EKSPOZYCJE KAPITAŁOWE NIEUWZGLĘDNIONE W PORTFELU HANDLOWYM.....	23
XVI.	EKSPOZYCJA NA RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ PRZYPISANE POZYCIOM NIEUWZGLĘDNIONYM W PORTFELU HANDLOWYM.....	23
XVII.	EKSPOZYCJA NA POZYCJE SEKURTYZACYJNE.....	26
XVIII.	POLITYKA W ZAKRESIE WYNAGRODZEŃ	26
XIX.	DŹWIGNIA FINANSOWA.....	27
XX.	STOSOWANIE METODY IRB W ODNIESIENIU DO RYZYKA KREDYTOWEGO	28
XXI.	STOSOWANIE TECHNIK OGRANICZENIA RYZYKA KREDYTOWEGO.....	28
XXII.	STOSOWANIE METOD ZAAWANSOWANEGO POMIARU W ODNIESIENIU DO RYZYKA OPERACYJNEGO	30
XXIII.	STOSOWANIE WEWNĘTRZNYCH MODELI POMIARU RYZYKA RYNKOWEGO.....	30
XXIV.	UJAWNIEŃ W ZAKRESIE RYZYKA PŁYNNOŚCI – WG. REKOMENDACJI P	31
XXV.	OŚWIADCZENIA ZARZĄDU BANKU SPÓŁDZIELCZEGO W RZESZOWIE.....	34

I. WSTĘP

1. Bank Spółdzielczy w Rzeszowie, zwany dalej Bankiem zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych dokonuje ujawnienia informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji, wg stanu na dzień 31.12.2018 roku.

2. W oparciu o artykuł 432 Rozporządzenia Bank w zakresie ujawnianych informacji:

- 1) stosuje pominięcie informacji uznanych za nieistotne - informacje nieistotne to w opinii Banku informacje, których pominięcie lub nieprawidłowe ujawnienie nie powinno zmienić lub wpłynąć na ocenę lub decyzję użytkownika opierającego się na tych informacjach przy podejmowaniu decyzji ekonomicznych;
- 2) stosuje pominięcie informacji uznanych za zastrzeżone lub poufne - Bank uznaje informacje za zastrzeżone, jeżeli ich podanie do wiadomości publicznej w opinii Banku osłabiłoby jego pozycję konkurencyjną. Bank uznaje informacje za poufne, jeśli Bank zobowiązał się wobec klienta lub innego kontrahenta do zachowania poufności.

3. W przypadku pominięcia informacja o tym jest podawana w treści ujawnienia.

4. Wszelkie dane liczbowe zostały wyrażone w tysiącach złotych.

5. Bank Spółdzielczy w Rzeszowie działa od 1870 roku. Siedziba Banku mieści się w Rzeszowie, ul. płk. Lisa Kuli 16.

6. Bank Spółdzielczy w Rzeszowie jest wpisany w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem KRS 0000044661 przez Sąd Rejonowy w Rzeszowie XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego.

7. W 2018 roku Bank prowadził działalność w ramach struktury organizacyjnej w siedmiu jednostkach:

- 1) Centrala Banku w Rzeszowie;
- 2) I Oddział Rzeszów;
- 3) Oddział Sieniawa;
- 4) I Filia Rzeszów;
- 5) II Filia Rzeszów;
- 6) Filia Sieniawa;
- 7) Filia Adamówka.

Łączne zatrudnienie w Banku wyniosło 53 osoby.

8. Obszar działania Banku:

Bank działa na terenie całego województwa podkarpackiego i powiatu biłgorajskiego z terenu województwa lubelskiego.

9. Bank jest zrzeszony w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. w Warszawie. Bank nie posiada jednostek zależnych i nie jest podmiotem zależnym.

10. Bank Spółdzielczy w Rzeszowie w dniu 31 grudnia 2015 roku przystąpił do Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

11. W sprawozdaniu finansowym za 2018 rok Bank wykazał sumę bilansową w wysokości 219 199 tys. zł oraz zysk netto za 2018 rok w kwocie 386 tys. zł, łączny współczynnik kapitałowy wyniósł 15,66%. Sprawozdanie sporządzono przy założeniu kontynuacji działalności gospodarczej przez Bank w dającej się przewidzieć przyszłości. Nie rozpoznano okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności.

12. Wszystkie regulacje dotyczące monitorowania poziomu ryzyka oraz kapitału są dostępne w siedzibie Centrali Banku pod adresem:

Bank Spółdzielczy w Rzeszowie
ul. płk. Lisa Kuli 16
35-25 Rzeszów

13. W skład Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Rzeszowie wchodzi:

- 1) Józef Cieszyński – Przewodniczący Rady,
- 2) Lesław Mazurkiewicz – Zastępca Przewodniczącego Rady,
- 3) Stanisław Skąła – Sekretarz Rady,
- 4) Wiesław Borek – Członek Rady,
- 5) Marek Latusek – Członek Rady,
- 6) Kazimierz Mazur – Członek Rady,
- 7) Andrzej Jabłczyński – Członek Rady,
- 8) Ryszard Surmiak – Członek Rady,
- 9) Zuzanna Sztyk – Członek Rady,
- 10) Józef Guzek – Członek Rady.

14. Bankiem zarządza trzyosobowy Zarząd w składzie:

- 1) Dorota Kanach – Prezes Zarządu,
- 2) Monika Radawiec – Wiceprezes Zarządu,
- 3) Grzegorz Falfus – Członek Zarządu.

II. CELE I STRATEGIE W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

1. Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się zgodnie z *Strategią zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Rzeszowie* oraz *Politykami* Banku opracowanymi w formie pisemnej i zatwierdzonymi przez Radę Nadzorczą i Zarząd. W/w procedury określają sposób identyfikacji, pomiaru, monitorowania i raportowania poszczególnych rodzajów ryzyk uznanych przez Bank za istotne. Dokumenty te są zgodne z założeniami *Strategii Działania Banku Spółdzielczego w Rzeszowie na lata 2015 – 2019* i podlegają corocznemu przeglądowi zarządczemu i weryfikacji. Przegląd i weryfikacja dokonywana jest również w przypadku występowania znaczących zmian wewnątrz lub w otoczeniu Banku.

2. *Strategia zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Rzeszowie* oraz *Polityki* Banku w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka są powiązane również z innymi regulacjami o charakterze

strategicznym np. *Planem ekonomiczno– finansowym*, a także zasadami/instrukcjami w zakresie zarządzania ryzykiem.

3. *Polityki* Banku Spółdzielczego w Rzeszowie zawierają cele definiujące apetyt na ryzyko Banku, rozumiany jako maksymalny, akceptowalny poziom ryzyka jaki Bank może ponosić.

4. Cele definiujące apetyt na ryzyko mają charakter wskaźników ilościowych, w tym limitów wewnętrznych, a także założeń dotyczących zasad zarządzania ryzykiem o charakterze jakościowym.

5. Cele strategiczne zatwierdza Rada Nadzorcza, która ocenia skuteczność działań Zarządu Banku, mających na celu zapewnienie efektywności procesu zarządzania ryzykiem. Podstawowe zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka reguluje *Strategia zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Rzeszowie*, obejmując obszary ryzyka, które Bank uznał za istotne.

6. W Banku prowadzony jest proces identyfikacji, pomiaru, limitowania, raportowania i kontroli podejmowanego ryzyka.

7. W celu realizacji ww. procesów realizowane są zadania, związane z analizą podstawowych wartości mierników charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów ryzyka. Podstawowe wskaźniki określające akceptowalny poziom poszczególnych rodzajów ryzyka są zatwierdzane przez Radę Nadzorczą w ramach *Strategii działania Banku Spółdzielczego w Rzeszowie*. Szczegółowy opis procesów zawierają *Polityki* oraz *Instrukcje* zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

8. Przepływ informacji dotyczącej ryzyka kierowanej do Zarządu oraz Rady Nadzorczej w Banku jest sformalizowany i objęty *Instrukcją sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Rzeszowie*, definiującą: częstotliwość, zakres, odbiorców i terminy sporządzania raportów i sprawozdań dotyczących ryzyka. Systemem informacji zarządczej są objęte wszystkie rodzaje ryzyka uznawane przez Bank za istotne. Zakres i częstotliwość raportowania jest dostosowana do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka, zapewniając możliwość podejmowania decyzji oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.

9. Członkowie Zarządu Banku nie pełnią stanowisk dyrektorskich poza Bankiem. Członkowie Rady Nadzorczej Banku nie pełnią stanowisk dyrektorskich. Przez stanowisko dyrektorskie należy rozumieć funkcje członka zarządu lub rady nadzorczej pełnione w podmiotach objętych tym samym instytucjonalnym systemem ochrony spełniającym warunki, o których mowa w art. 113 ust. 7 rozporządzenia nr 575/2013 lub podmiotach, w których Bank posiada znaczny pakiet akcji, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt. 36 rozporządzenie nr 575/2013. Członków Zarządu powołuje zgodnie z przepisami prawa Rada Nadzorcza, działając wg *Regulaminu Działania Rady Nadzorczej w Banku Spółdzielczym w Rzeszowie* oraz *Regulaminu Działania Zarządu Banku Spółdzielczego w Rzeszowie*. Członków Rady Nadzorczej powołuje Zebranie Przedstawicieli zgodnie ze *Statutem Banku Spółdzielczego w Rzeszowie*.

10. Bank, z uwagi na skalę działalności nie stosuje strategii zróżnicowania w zakresie wyboru Członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej.

11. Bank z uwagi na skalę działania nie tworzy w obrębie Rady Nadzorczej komitetu ds. ryzyka. Rada Nadzorcza ze swojego grona powołuje Komitet Audytu.

III. INFORMACJA O STRATEGII I CELACH ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

Podstawowe założenia procesu zarządzania ryzykiem

1. Podejmowanie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka, oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka.

2. W Banku prowadzony jest proces identyfikacji, pomiaru, limitowania, raportowania i kontroli podejmowanego ryzyka.

3. Realizowane zadania związane są z analizą podstawowych wartości mierników charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów ryzyka. Podstawowe wskaźniki określające akceptowalny poziom poszczególnych rodzajów ryzyka zatwierdzone są przez Radę Nadzorczą w ramach *Strategii działania Banku Spółdzielczego w Rzeszowie*.

4. Bank zarządza ryzykami uznanymi przez Bank za istotne zgodnie z obowiązującymi wewnętrznymi regulacjami zarządzania tymi ryzykami.

5. Bank jako ryzyka istotne zdefiniował:

- 1) kredytowe (w tym rezydualne, kontrahenta i koncentracji),
- 2) walutowe, ze względu na skalę działalności handlowej, rozumiane jako część ryzyka rynkowego,
- 3) operacyjne w tym braku zgodności,
- 4) koncentracji (z tytułu przekroczenia limitów zabezpieczeń, branż i w jednorodny produkt),
- 5) stopy procentowej w księdze bankowej,
- 6) płynności,
- 7) kapitałowe,
- 8) biznesowe,

oraz inne ryzyka, jeżeli według oceny Banku lub zgodnie z *Instrukcją oceny adekwatności kapitałowej* winny podlegać odrębnemu zarządzaniu na podstawie pisemnych procedur.

Proces zarządzania ryzykiem

1. Proces zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku obejmuje:

- 1) gromadzenie informacji;
- 2) identyfikację i ocenę ryzyka;
- 3) limitowanie ryzyka;
- 4) pomiar i monitorowanie ryzyka;
- 5) raportowanie;
- 6) zastosowanie narzędzi redukcji ryzyka (działania zapobiegawcze).

2. W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą:

- 1) Rada Nadzorcza;
- 2) Zarząd;

- 3) Komórki organizacyjne (lub wyznaczone osoby w Banku) odpowiedzialne za:
 - a) sprawozdawczość dla odbiorców zewnętrznych;
 - b) zarządzanie nadwyżką środków;
 - c) sprzedaż kredytów;
 - d) identyfikację i akceptację ryzyka kredytowego dla pojedynczych transakcji;
 - e) pomiar, monitorowanie i kontrolę poszczególnych rodzajów ryzyka bankowego.

Rada Nadzorcza dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń Strategii w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem oraz alokacji kapitału na pokrycie istotnych rodzajów ryzyka w Banku. W tym celu Zarząd Banku okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat skali i rodzajów ryzyka, na które narażony jest Bank, prawdopodobieństwa jego występowania, skutków i metod zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad kontrolą systemu zarządzania ryzykiem oraz ocenia jej adekwatność i skuteczność. Rada Banku zatwierdza w Strategii działania oraz w planie finansowym ogólny poziom (profil) ryzyka Banku (apetyt na ryzyko).

Zarząd Banku odpowiada za opracowanie i wdrożenie strategii zarządzania ryzykiem, w tym za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem oraz, jeśli to konieczne – dokonania weryfikacji w celu usprawnienia tego systemu. Instrukcje i procedury zarządzania ryzykiem obejmują pełny zakres działalności Banku.

Zarządzanie ryzykiem jest zorganizowane w sposób umożliwiający zapobieganie konfliktom interesów pomiędzy pracownikami, czy też jednostkami organizacyjnymi Banku.

Komórki organizacyjne Banku biorą udział w procesie zarządzania ryzykiem poprzez realizację celów zawartych w *Strategii zarządzania ryzykiem w Banku* oraz zgodnie z *Regulaminem Organizacyjnym Banku*.

Identyfikacja i pomiar ryzyka

1. Identyfikacja ryzyka w Banku odbywa się poprzez:
 - 1) gromadzenie, aktualizację, przechowywanie danych,
 - 2) wykorzystanie dostępnych baz danych,
 - 3) generowanie raportów dotyczących ryzyka,
 - 4) udostępnianie raportów komórkom odpowiedzialnym za analizę danych,
 - 5) analizy i ocenę czynników ryzyka na podstawie zgromadzonych danych.

2. Analiza ryzyka dokonywana jest na podstawie zgromadzonych danych, czynników wewnętrznych i zewnętrznych występowania ryzyka w Banku oraz stopnia ich wpływu na wynik finansowy. Metody i procedury identyfikacji poszczególnych rodzajów ryzyka zawierają szczegółowe regulacje wewnętrzne w zakresie zarządzania ryzykami w Banku.

3. Zasady pomiaru, analizy oraz testowania warunków skrajnych ekspozycji na ryzyko, umożliwiające zarządzanie tym ryzykiem w skali Banku, ujęte są w wewnętrznych procedurach.

4. Metody pomiaru ryzyka, a w szczególności ich założenia, są poddawane okresowym przeglądom wraz z przeglądem wewnętrznych procedur dotyczących zarządzania ryzykiem.

Limity ograniczające ryzyko

W Banku obowiązują wewnętrzne limity ostrożnościowe, dostosowane do skali, profilu i złożoności działalności Banku. Szczegółowe zasady ustalania i aktualizacji wewnętrznych limitów oraz ich wysokość ustala Zarząd w odpowiednich procedurach. Limity ustalane są w oparciu o dane historyczne z uwzględnieniem planowanych zmian w działalności Banku. Weryfikacja przyjętych w Banku limitów odbywa się podczas tworzenia założeń do planu ekonomiczno-finansowych (sporządzania planu ekonomiczno-finansowego) oraz przeglądów zarządczych procedur w zakresie zarządzania ryzykami. Bank w swoich procedurach określa zasady postępowania w przypadku przekroczeń limitów oraz zasady ich weryfikacji.

System informacji zarządczej dotyczący zarządzania ryzykiem

Podstawę monitorowania procesu zarządzania ryzykiem w Banku stanowi formalnie ustanowiony system informacji zarządczej. System ten obejmuje informacje na temat:

- 1) rodzajów i wielkości ryzyka w działalności banku;
- 2) profilu ryzyka;
- 3) stopnia wykorzystania limitów;
- 4) wyników testów warunków skrajnych;
- 5) skutków decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem.

Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością umożliwiającą dostarczenie informacji o zmianach profilu ryzyka Banku.

IV. OPIS SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

1. Bank Spółdzielczy w Rzeszowie odpowiednio do zapisów 1.11 Rekomendacji H wydanej przez Komisję Nadzoru Finansowego, dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach publikuje informacje zawierające opis systemu kontroli wewnętrznej. Szczegółowe zasady organizacji i funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej określają uchwalone przez Zarząd Banku i zatwierdzone przez Radę Nadzorczą:

- 1) *Regulamin Kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Rzeszowie,*
- 2) *Regulamin Działania Stanowiska ds. zgodności w Banku Spółdzielczym w Rzeszowie,*
- 3) *Polityka Zgodności Banku Spółdzielczego w Rzeszowie,*
- 4) *Instrukcja Zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku Spółdzielczym w Rzeszowie,*
- 5) *System Kontroli Wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Rzeszowie.*

Szczegółowe zasady działania Zarządu, Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu określają Regulaminy działania tych organów.

2. Cele systemu kontroli wewnętrznej:

W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, który jest dostosowany do charakteru i profilu ryzyka oraz skali działalności Banku, w sposób trwały i spójny wkomponowany jest w funkcjonowanie Banku jako całości oraz stanowi podstawę bezpiecznego i stabilnego prowadzenia działalności.

Na funkcję kontroli składają się wszystkie mechanizmy kontrolne w procesach funkcjonujących w Banku, niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych oraz raportowanie w ramach funkcji kontroli.

Celem ogólnym systemu kontroli wewnętrznej w Banku jest zapewnienie:

- 1) skuteczności i efektywności działania Banku,
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
- 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi

3. Rola Zarządu, Rady Nadzorczej oraz Komórka Audytu Wewnętrznego w systemie kontroli wewnętrznej Banku.

Zarząd

1) Do obowiązków Zarządu Banku należy zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach organizacyjnych, stanowiskach organizacyjnych i komórkach organizacyjnych Banku funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcję kontroli oraz Stanowisko ds. Zgodności.

2) Zarząd Banku zapewnia niezależność Stanowisku ds. Zgodności oraz zapewnia środki finansowe niezbędne do skutecznego wykonywania zadań oraz systematycznego podnoszenia umiejętności i kwalifikacji pracownika na tym Stanowisku.

3) Zarząd Banku podejmuje działania mające na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników w ramach funkcji kontroli oraz współpracy ze Stanowiskiem ds. Zgodności oraz Spółdzielnią SOZ BPS w ramach realizacji funkcji audytu wewnętrznego, a także zapewnienie dostępu pracownikom realizującym te funkcje do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione, w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych.

4) W przypadku wykrycia nieprawidłowości przez system kontroli wewnętrznej, Zarząd Banku podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w tym określone środki naprawcze i dyscyplinujące.

5) W ramach zapewnienia przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Zarząd Banku:

- odpowiada za efektywne zarządzanie ryzykiem braku zgodności, rozumianym jako ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych;
- odpowiada za opracowanie Polityki Zgodności, zapewnienie jej przestrzegania i składanie Radzie Nadzorczej Banku raportów w sprawie zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- w przypadku wykrycia nieprawidłowości w stosowaniu Polityki Zgodności, Zarząd Banku podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia tych nieprawidłowości, w tym środki naprawcze lub dyscyplinujące.

Rada Nadzorcza

1) Rada Nadzorcza Banku sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej.

2) Rada Nadzorcza Banku monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od Stanowiska ds. Zgodności, inne komórki pełniące funkcje kontrolne, Zarządu i Komórki Audytu Banku oraz Spółdzielni SOZ BPS w ramach realizacji funkcji audytu wewnętrznego.

3) Rada Nadzorcza Banku dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej I i II Poziomu, w tym corocznej oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli oraz Stanowiska ds. Zgodności. Ocena skuteczności i adekwatności realizacji funkcji audytu wewnętrznego jest realizowana wyłącznie przez Radę Nadzorczą Spółdzielni SOZ BPS.

4) Rada Nadzorcza Banku przeprowadza coroczną ocenę na podstawie opinii Komórki Audytu Banku.

5) Rada Nadzorcza Banku informuje Spółdzielnię SOZ BPS o wynikach corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej I i II Poziomu.

6) W ramach zapewnienia przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Rada Nadzorcza Banku:

- nadzoruje wykonywanie obowiązków przez Zarząd Banku, dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- zatwierdza Politykę Zgodności Banku;
- co najmniej raz w roku ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank.

Komórka Audytu Wewnętrznego

1) Kontrola realizowana na Poziomie III to funkcja audytu wewnętrznego (audyt wewnętrzny) realizowana przez Pion Audytu Spółdzielni SOZ BPS, która ma za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej Banku.

2) Audyt wewnętrzny polega na okresowym badaniu, ocenie i doskonaleniu istniejących wdrożonych mechanizmów kontroli wewnętrznej oraz ich praktycznego stosowania. Audyt wewnętrzny ocenia zarówno zaprojektowanie jak i efektywność kontroli realizowanych na Poziomie I i II, a także ocenia skuteczność i adekwatność systemu zarządzania ryzykiem.

3) W strukturach Spółdzielni SOZ BPS działają adekwatne mechanizmy zapewniające niezależność funkcji audytu wewnętrznego.

4) Zasady organizacji i realizacji audytu wewnętrznego są uregulowane zgodnie z Umowa Systemu Ochrony.

5) Zarząd Spółdzielni odpowiada za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej Spółdzielni, który obejmuje funkcję audytu wewnętrznego oraz zapewnienie niezależności tej funkcji.

6) Rada Nadzorcza Spółdzielni monitoruje skuteczność funkcji audytu wewnętrznego w Systemie Ochrony na podstawie informacji uzyskanych od Zarządu Spółdzielni oraz Pionu Audytu Spółdzielni.

7) Rada Nadzorcza Spółdzielni dokonuje oceny adekwatności i skuteczności działania w Systemie Ochrony funkcji audytu wewnętrznego.

4. Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony.

1) Na pierwszą linię obrony składa się operacyjne zarządzanie ryzykiem powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank.

2) Na drugą linię obrony składa się zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od operacyjnego zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie, tj. m.in. Stanowisko ds. analiz, Stanowisko ds. Zgodności, Komitet Kredytowy, Stanowisko Monitorowania Kredytów.

3) Trzecią linię obrony stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielnię SOZ BPS.

Na wszystkich trzech poziomach, w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, pracownicy Banku w ramach realizowanych czynności odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują (poziomo lub pionowo) przestrzeganie mechanizmów kontrolnych.

Kontrola realizowana na Poziomie I - pierwsza linia obrony

- 1) Kontrola realizowana na Poziomie I pozostaje w kompetencji każdego pracownika Banku.
- 2) Celem kontroli realizowanej na Poziomie I jest zapewnienie zgodności wykonywanych czynności z procedurami wewnętrznymi, a także bieżące reagowanie na stwierdzone nieprawidłowości oraz monitorowanie mechanizmów kontrolnych. Kontrola ta obejmuje stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji.
- 3) Kontrola sprawowana jest w zakresie jakości i poprawności wykonywanych czynności przez każdego pracownika jego bezpośredniego przełożonego oraz wszystkie osoby, którym czynności kontrolne wyznaczono w zakresach obowiązków.

Kontrola realizowana na Poziomie II - druga linia obrony

- 1) Kontrola realizowana na Poziomie II pozostaje w kompetencji Stanowiska ds. Zgodności.
- 2) Kontrola realizowana na Poziomie II to czynności kontrolne realizowane przez specjalnie dedykowane do tego stanowiska lub komórki organizacyjne Banku, niezależne od zarządzania ryzykiem i kontroli wykonywanych na Poziomie I z zachowaniem zasady braku konfliktu interesów w realizacji czynności kontrolnych.
- 3) Kontrola na Poziomie II ma charakter ciągły i kompleksowy. Celem tej kontroli jest ocena skuteczności mechanizmów kontrolnych na Poziomie I i Poziomie II oraz ocena prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w działalności Banku.
- 4) W strukturach Banku działają adekwatne mechanizmy zapewniające niezależność Stanowiska ds. Zgodności.

Kontrola realizowana na Poziomie III - trzecia linia obrony

- 1) Kontrola realizowana na Poziomie III to funkcja audytu wewnętrznego (audyt wewnętrzny) realizowana przez Pion Audytu Spółdzielni SOZ BPS, która ma za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej Banku.
- 2) Audyt wewnętrzny polega na okresowym badaniu, ocenie i doskonaleniu istniejących wdrożonych mechanizmów kontroli wewnętrznej oraz ich praktycznego stosowania. Audyt wewnętrzny ocenia zarówno zaprojektowanie jak i efektywność kontroli realizowanych na Poziomie I i II, a także ocenia skuteczność i adekwatność systemu zarządzania ryzykiem.
- 3) W strukturach Spółdzielni SOZ BPS działają adekwatne mechanizmy zapewniające niezależność funkcji audytu wewnętrznego.
- 4) Zasady organizacji i realizacji audytu wewnętrznego są uregulowane zgodnie z Umową Systemu Ochrony.

5. W ramach corocznej oceny w zakresie adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej dokonuje się weryfikacji funkcjonujących w Banku mechanizmów i procedur kontroli w taki sposób, że:

- 1) zgodnie z zadaniami przydzielonymi przez Zarząd pracownicy dokonujący kontroli wewnętrznej, w trakcie dokonywanej kontroli oceniają poprawność funkcjonowania mechanizmów kontroli, wskazując nieprawidłowości i ich przyczyny, a także wskazując w razie potrzeby słabości mechanizmów kontroli,

2) sporządzane są, zgodnie z zatwierdzonymi przez Zarząd regulacjami wewnętrznymi odpowiednie raporty pokontrolne, a także sprawozdania z dokonywanej kontroli,

3) wnioski pokontrolne i zalecenia są przekazywane w postaci raportów i wydanych zaleceń odpowiednim komórkom lub jednostkom banku, w celu podjęcia działań służących usunięciu stwierdzonych nieprawidłowości mechanizmów kontroli wewnętrznej,

4) dokonują się kontroli skorygowania tych nieprawidłowości (weryfikacji wykonania wydanych zaleceń).

6. W zakresie oceny systemu kontroli wewnętrznej dokonuje się zestawienia zmian w systemie kontroli wewnętrznej od ostatniej oceny, w tym:

- 1) zmian regulaminów i instrukcji kontrolnych,
- 2) zmian struktury i regulaminu organizacyjnego,
- 3) zmian personalnych istotnych z punktu widzenia systemu kontroli wewnętrznej.

7. Celem ogólnym przeglądu oraz oceny w zakresie adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej jest doskonalenie systemu kontroli wewnętrznej.

V. INFORMACJE DOTYCZĄCE FUNDUSZY WŁASNYCH

1. Podstawowym celem strategicznym w zakresie adekwatności kapitałowej jest budowa odpowiednich kapitałów, zapewniających bezpieczeństwo zgromadzonych depozytów, przy osiągnięciu planowanego poziomu rentowności prowadzonej działalności.

2. Podstawowym źródłem budowy kapitału Banku jest wynik finansowy.

3. Bank ujmuje wieloletni plan budowy kapitału (cele kapitałowe, oczekiwana wielkość kapitałów, politykę dywidendową) w zatwierdzanej przez Radę Nadzorczą *Strategii działania Banku Spółdzielczego w Rzeszowie na lata 2015 – 2019*, natomiast szczegółowe zamierzenia w tym zakresie ujęte są w *Polityce kapitałowej Banku Spółdzielczego w Rzeszowie*.

4. Bank analizuje wpływ wystąpienia warunków skrajnych (spadek kapitału, wzrost wymogów kapitałowych) na współczynnik kapitałowy i na podstawie tych analiz opracowuje i weryfikuje plany awaryjne w zakresie adekwatności kapitałowej.

5. Bank wykorzystuje testy warunków skrajnych do określania buforu kapitału w postaci nadwyżki ponad wymagalny minimalny współczynnik kapitałowy oraz w postaci określonych w *Polityce kapitałowej Banku* planów awaryjnych zwiększenia kapitału.

6. Bank w rocznych planach finansowych uwzględnia gospodarkę kapitałem, mającą na celu optymalizację wzrostu posiadanych przez Bank kapitałów.

7. Strategia kształtowania kapitału podlega analizie pod względem jej dostosowania do aktualnej sytuacji Banku po zakończeniu każdego roku kalendarzowego.

8. Fundusze własne Banku na dzień 31.12.2018r. składały się z kapitału podstawowego Tier I oraz uzupełniającego Tier II i wyniosły 16 143 tys. zł. Bank Spółdzielczy w Rzeszowie buduje swoją bazę kapitałową w oparciu o kapitały najwyższej jakości Tier I – głównie w postaci funduszu zasobowego tworzonego min. z podziału nadwyżki finansowej. Udział funduszu zasobowego w sumie funduszy własnych na koniec 2018r. to 96,20%.

9. Pozycje kapitału Tier I i Tier II, obliczone zgodnie z Rozporządzeniem CRR według stanu na dzień 31.12.2018r.:

Wyszczególnienie	Wartość bilansowa	Wartość zamortyzowana
Kapitał Tier I w tym:		15 973,00
- Kapitał zasobowy	15 530,00	15 530,00
- Fundusz ogólnego ryzyka	100,00	100,00
- Fundusz udziałowy	348,00	315,00
- Wartości niematerialne i prawne	-63,00	-63,00
- Niezrealizowane zyski (wycena)	92,00	92,00
Kapitał Tier II w tym:	1 000,00	170,00
- Pożyczka podporządkowana	1 000,00	170,00
Kapitał:	17 006,00	16 143,00

VI. INFORMACJE DOTYCZĄCE WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH

1. Metody wyliczania ekspozycji na ryzyko oraz minimalnych i dodatkowych wymogów kapitałowych zawiera *Instrukcja oceny adekwatności kapitałowej w Banku Spółdzielczym w Rzeszowie*.

2. Minimalne wymogi kapitałowe w Banku, obliczane na podstawie Rozporządzenia UE obejmują:

- 1) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego, wyliczony metodą standardową (Aw_r), pomnożony przez 8%, zgodnie z zapisami Rozporządzenia CRR;
- 2) wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego, rozumianego jako ryzyko walutowe (R_r),
- 3) wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitów znacznych pakietów akcji poza sektorem finansowym (o ile Bank nie pomniejsza kapitału z tytułu przekroczenia limitów znacznych pakietów akcji poza sektorem finansowym – (R_{za}),
- 4) wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego – obliczany metodą bazowego (podstawowego) wskaźnika (R_o).

3. Dodatkowe wymogi kapitałowe w Banku obejmują ryzyka istotne dla Banku:

- 1) wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka koncentracji kredytów (branż, zabezpieczeń, jednorodnego instrumentu),
- 2) wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej w tym:
 - ryzyka przeszacowania,
 - ryzyka bazowego,
 - krzywej dochodowości,
- 3) wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka płynności,
- 4) wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kapitałowego,
- 5) wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka biznesowego,
- 6) wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu pozostałych niezidentyfikowanych ryzyk.

4. W procesie szacowania wymogów dodatkowych wykorzystywane są efekty pomiaru ryzyka, dokonywanego w oparciu o obowiązujące procedury w zakresie zarządzania tymi ryzykami.

5. Wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe na koniec 2018r.

Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka kredytowego obliczane zgodnie z metodą standardową na koniec 2018r. wyniosły 7 169,20 tys. zł co stanowiło 86,91% wymogów regulacyjnych.

Zestawienie kwot stanowiących 8% ekspozycji ważonych ryzykiem dla każdej z kategorii ekspozycji, po zastosowaniu współczynnika wsparcia w wysokości 0,7619 wobec MŚP.

L.p.	Wyszczególnienia	Stan na dzień 31.12.2018r.
1	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	81,00
2	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	194,00
3	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	0,20
4	Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	0,00
5	Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	0,00
6	Ekspozycje wobec instytucji	97,00
7	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	291,00
8	Ekspozycje detaliczne	513,00
9	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	3 573,00
10	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1 259,00
11	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	0,00
12	Pozycje stanowiące pozycje sekurytyzacyjne	0,00
13	Ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0,00
14	Ekspozycje z tytułu jednostek uczestnictwa lub udziałów w instytucjach zbiorowego inwestowania	0,00
15	Ekspozycje kapitałowe	283,00
16	Inne ekspozycje	634,00
17	Ekspozycje pozabilansowe	244,00
RAZEM		7 169,20

6. Wymogi kapitałowe na poszczególne rodzaje ryzyka wg stanu na 31.12.2018r.

1) Minimalne wymogi kapitałowe

L.p.	Wyszczególnienie	Wartość
1	ryzyka kredytowego	7 169,20
2	z tytułu ryzyka rynkowego, rozumianego jako ryzyko walutowe	0,00
3	z tytułu przekroczenia limitów znacznych pakietów akcji poza sektorem finansowym	0,00
5	z tytułu ryzyka operacyjnego	1 078,00
RAZEM		7 247,20

2) Dodatkowe wymogi kapitałowe

L.p.	Wyszczególnienie	Wartość
1	wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka koncentracji kredytów (branż, zabezpieczeń, jednorodnego instrumentu)	0,00
2	wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej	0,00
3	wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka płynności	0,00
3	wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kapitałowego	1,60
3	wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka biznesowego	0,00
3	wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu pozostałych niezidentyfikowanych ryzyk	0,00
RAZEM		1,60

VII. EKSPOZYCJA NA RYZYKO KONTRAHENTA

Nie dotyczy – na dzień 31.12.2018r. Bank nie posiadał ekspozycji na ryzyko kontrahenta.

VIII. INFORMACJA DOTYCZĄCA BUFORÓW KAPITAŁOWYCH

Od 1 stycznia 2018r. Bank utrzymuje wymóg połączonego bufora, stanowiącego sumę obowiązujących buforów, tj.:

- 1) bufora zabezpieczającego w wysokości 1,875% ;
- 2) bufora antycyklicznego- wskaźnik tego bufora dla ekspozycji polskich zgodnie z art. 83 Ustawy o nadzorze makroostrożnościowym wynosił 0%.
Na dzień 31.12.2018r. Bank nie posiadał ekspozycji poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.
- 3) bufora ryzyka systemowego w wysokości 3%.

IX. WSKAŹNIKI GLOBALNEGO ZNACZENIA SYSTEMOWEGO

Nie dotyczy – Bank nie jest bankiem istotnym systemowo.

X. RYZYKO KREDYTOWE

1. Jako ekspozycję przeterminowaną, Bank uznaje każdą należność z tytułu kapitału lub odsetek nie spłaconą w terminie.

2. Przeglądów oraz klasyfikacji ekspozycji kredytowych Bank dokonuje zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków z dnia 16.12.2008 r. (tekst jednolity Dz.U. z 08.12.2015r. poz. 2066, z późn. zmianami) oraz z wewnętrzną procedurą zgodną z Rozporządzeniem.

3. Ekspozycjami zagrożonymi są należności poniżej standardu, wątpliwe i stracone zgodnie z kryteriami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw.

4. **Ekspozycje kredytowe „poniżej standardu”** – są to ekspozycje obejmujące:
 - 1) ekspozycje, w przypadku których opóźnienie w spłacie kredytu lub odsetek przekracza trzy miesiące i nie dłużej niż sześć miesięcy,
 - 2) ekspozycji względem dłużników, których sytuacja ekonomiczno – finansowa może stanowić zagrożenie terminowej spłaty ekspozycji.

5. **Ekspozycje kredytowe „wątpliwe”** – są to ekspozycje obejmujące:
 - 1) ekspozycje, w przypadku których opóźnienie w spłacie kredytu lub odsetek wynosi powyżej sześciu miesięcy i nie przekracza dwunastu miesięcy,
 - 2) ekspozycje względem dłużników, których sytuacja ekonomiczno – finansowa uległa znacznemu pogorszeniu, a zwłaszcza gdy ponoszone straty w sposób istotny naruszają ich kapitały.

6. **Ekspozycje kredytowe „stracone”** – są to ekspozycje obejmujące:
 - 1) ekspozycje, w przypadku których opóźnienie w spłacie kredytu lub odsetek przekracza dwanaście miesięcy,
 - 2) ekspozycje kredytowe wobec dłużników, których sytuacja ekonomiczno – finansowa pogorszyła się w sposób nieodwracalny uniemożliwiający spłacanie długów,
 - 3) ekspozycje względem dłużników w stosunku, do których ogłoszono upadłość lub w stosunku do których nastąpiło otwarcie likwidacji, z wyjątkiem, gdy następuje ona na podstawie przepisów o komercjalizacji prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych,
 - 4) ekspozycje względem dłużników, przeciwko którym Bank złożył wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego,
 - 5) ekspozycje kredytowe kwestionowane przez dłużników na drodze postępowania sądowego,
 - 6) ekspozycje względem dłużników, których miejsce pobytu jest nieznanie i których majątek nie został ujawniony.

Dla wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, ekspozycję uznaje się za przeterminowaną, jeżeli jest w należnościach zagrożonych.

7. Cele strategiczne w zakresie ryzyka kredytowego

Celem strategicznym w zakresie działalności kredytowej jest budowa odpowiedniego do posiadanych funduszy własnych bezpiecznego portfela kredytowego oraz portfela inwestycji finansowych, zapewniającego odpowiedni poziom dochodowości. Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem kredytowym obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) budowę bezpiecznego, zdywersyfikowanego portfela kredytowego oraz portfela inwestycji finansowych,
- 2) dokonywanie bezpiecznych inwestycji finansowych,
- 3) podejmowanie działań zabezpieczających w obszarze ryzyka pojedynczej transakcji oraz ryzyka portfela,
- 4) działania organizacyjno – proceduralne.

Bank dąży do ograniczania ryzyka kredytowego oraz ryzyka koncentracji wyznaczając limity rozwoju akcji kredytowej w odniesieniu do branż, zabezpieczeń, grup klientów, produktów itp.

Działalność kredytową Banku cechuje dążenie do zachowania równowagi pomiędzy dochodowością a bezpieczeństwem. Równowaga ta jest możliwa dzięki podejmowaniu przez Bank odpowiednich działań zabezpieczających przed skutkami ryzyka.

8. Opis strategii przyjętych w celu określenia korekt z tytułu szczegółowego i ogólnego ryzyka kredytowego

Opis strategii przyjętych w celu określenia korekt z tytułu szczegółowego i ogólnego ryzyka kredytowego określa *Instrukcja Monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących w Banku Spółdzielczym w Rzeszowie*.

Bank tworzy rezerwy celowe oraz rezerwę na ryzyko ogólne. Bank tworzy rezerwy celowe w odniesieniu do ekspozycji kredytowych oraz odpisy aktualizujące należności związane z ekspozycjami kredytowymi, zaliczając je odpowiednio do:

- 1) kategorii „normalnych”, w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych,
- 2) kategorii „pod obserwacją”,
- 3) ekspozycji „zagrożonych”, w tym do kategorii „poniżej standardu”, „wątpliwych”, „straconych”.

Wysokość tworzonych rezerw związana jest bezpośrednio z kategorią ryzyka, do której została zaklasyfikowana ekspozycja oraz z jakością przyjętych prawnych zabezpieczeń ekspozycji. Na pokrycie ryzyka związanego z działalnością kredytową, Bank dokonuje odpisów na rezerwy celowe, tworzone w ścisłej korelacji z rozpoznanym ryzykiem tj. na pokrycie straty związanej z określonymi należnościami lub ich grupami w oparciu o ocenę możliwości jej wystąpienia.

W związku ze zmianami Ustawy o rachunkowości, w wyniku których kategoria „odsetki zastrzeżone” została zlikwidowana, wszystkie odsetki od należności kredytowych ujmowane są w rachunku zysków i strat. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków, zmienionym Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 października 2017r. Bank tworzy odpis aktualizacyjny na odsetki od należności kredytowych. Wysokość odpisu tworzona jest zgodnie z ww. Rozporządzeniem.

9. Łączną kwotę ekspozycji kredytowych według wyceny bilansowej na dzień sprawozdawczy, bez uwzględniania technik redukcji ryzyka kredytowego przedstawia poniższe zestawienie.

Rodzaj kredytu	Wartość nominalna	Odsetki	ESP	Rezerwa	Wartość bilansowa
Należności od pozostałych instytucji sektora finansowego	876,97	13,93	0,00	0,00	890,90
Należności od sektora niefinansowego, w tym:	97 539,22	2 354,98	686,66	5 998,08	93 209,46
1) Normalne i Pod obserwacją	83 233,09	186,39	640,41	60,71	82 718,36
2) Zagrożone	14 306,13	2 168,59	46,25	5 937,37	10 491,11
Należności od sektora budżetowego, w tym:	12 057,55	52,08	7,17	-	12 102,45
1) Normalne i Pod obserwacją	12 055,52	52,08	7,17	-	12 100,42
2) Zagrożone:	-	-	-	-	-
3) Dopłaty z ARiMR	2,04	-	-	-	2,04

10. Całkowitą wartość ekspozycji oraz średnią kwotę ekspozycji (średnia wyliczona jako średnia arytmetyczna wartości ekspozycji z poszczególnych kwartałów wraz z zobowiązaniami pozabilansowymi) w podziale na kategorie przedstawia poniższe zestawienie.

L.p.	Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12.2018r.	Średnia wartość za 2018r.
1	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	28 526,00	35 061,00
2	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	12 100,00	9 394,00
3	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	2,00	2,00
4	Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	0,00	0,00
5	Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	0,00	0,00
6	Ekspozycje wobec instytucji	71 893,00	58 328,00
7	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	1 031,00	1 250,00
8	Ekspozycje detaliczne	18 042,00	20 975,00
9	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	78 490,00	77 332,00
10	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	10 491,00	10 437,00
11	Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0,00	0,00
12	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	0,00	0,00
13	Ekspozycje z tytułu należności od instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0,00	0,00
14	Ekspozycje związane z przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania	0,00	0,00
15	Ekspozycje kapitałowe	3 532,00	3 529,00
16	Inne pozycje	9 936,00	9 898,00
RAZEM		234 044,00	226 206,00

Bank prowadzi działalność lokalnie, brak ekspozycji poza granicami Polski.

11. Struktura zaangażowania Banku według typu kontrahenta według stanu na dzień sprawozdawczy.

L.p.	Typ kontrahenta	Kategorie ekspozycji	Wartość
1	Banki	Należności normalne	46 829,00
		Należności pod obserwacją	0,00
		Należności zagrożone	0,00
2	Pozostałe instytucje pośrednictwa finansowego	Należności normalne	891,00
		Należności pod obserwacją	0,00
		Należności zagrożone	0,00
3	Pomocnicze instytucje finansowe	Należności normalne	0,00
		Należności pod obserwacją	0,00
		Należności zagrożone	0,00
4	Instytucje ubezpieczeniowe	Należności normalne	0,00
		Należności pod obserwacją	0,00
		Należności zagrożone	0,00

Razem zaangażowanie w sektorze finansowym			47 720,00
5	Przedsiębiorstwa	Należności normalne	39 868,00
		Należności pod obserwacją	1 136,00
		Należności zagrożone	7 392,00
7	Przedsiębiorcy indywidualni	Należności normalne	12 112,00
		Należności pod obserwacją	705,00
		Należności zagrożone	2 358,00
8	Osoby prywatne	Należności normalne	22 142,00
		Należności pod obserwacją	2 240,00
		Należności zagrożone	740,00
9	Rolnicy indywidualni	Należności normalne	4 275,00
		Należności pod obserwacją	240,00
		Należności zagrożone	0,00
10	Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	Należności normalne	0,00
		Należności pod obserwacją	0,00
		Należności zagrożone	0,00
Razem zaangażowanie w sektorze niefinansowym			93 209,00
11	Sektora budżetowy	Należności normalne	12 102,00
		Należności pod obserwacją	0,00
		Należności zagrożone	0,00
Razem zaangażowanie w sektorze budżetowym			12 102,00

12. Struktura ekspozycji według terminów zapadalności.

Zestawienie terminów zapadalności ekspozycji w ujęciu sektorowym zgodnie ze sprawozdawczością FINREP na dzień 31.12.2018r. przedstawia poniższe zestawienie. Ekspozycje zaprezentowane zostały w wartości nominalnej.

Wyszczególnienie	Sektor finansowy	Sektor niefinansowy	Sektor budżetowy
Wartość nominalna (kapitał)	50 849,32	97 539,22	12 055,52
Bez określonego terminu	17 848,98	6 995,44	0,00
do 1 tygodnia	16 150,00	47,77	-
pow. 1 tygodnia do 1 miesiąca	16 850,34	862,23	-
pow. 1 miesiąca do 3 miesięcy	-	5 168,53	167,55
pow. 3 miesięcy do 6 miesięcy	-	6 438,00	167,55
pow. 6 miesięcy do 1 roku	-	10 813,29	344,16
pow. 1 roku do 2 lat	-	17 901,83	652,50
pow. 2 lat do 5 lat	-	16 575,00	1 763,75
pow. 5 lat do 10 lat	-	18 752,09	5 850,00
pow. 10 lat do 20 lat	-	13 078,43	3 110,00
pow. 20 lat	-	906,64	-

13. Zestawienie ekspozycji kredytowych w podziale na branże według stanu na 31.12.2018r. Ekspozycje zaprezentowane zostały w wartości nominalnej.

Branża	Kapitał	Kredyty "Normalne"	Kredyty "Pod obserwacją"	Kredyty "Poniżej standardu"	Kredyty "Wątpliwe"	Kredyty "Stracone"
Osoby fizyczne	25 426,53	22 374,92	2 216,88	436,89	56,89	340,94
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	5 447,20	5 199,98	247,22	0,00	0,00	0,00
Przetwórstwo przemysłowe	21 324,46	16 166,74	827,81	2 723,90	0,00	1 606,01
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz rekultywacja	1 054,10	1 054,10	0,00	0,00	0,00	0,00
Budownictwo	15 981,59	11 896,76	9,96	3 837,29	0,00	237,59
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	11 958,12	9 085,01	39,24	567,38	0,00	2 266,49
Transport i gospodarka magazynowa	298,27	282,05	0,00	0,00	0,00	16,22
Zakwaterowanie i usługi gastronomiczne	1 282,11	1 165,22	116,89	0,00	0,00	0,00
Informacja i komunikacja	93,64	93,64	0,00	0,00	0,00	0,00
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	5 907,70	3 028,80	755,66	0,00	0,00	2 123,23
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2 068,80	1 977,19	0,00	0,00	0,00	91,61
Usługi administrowania i działalność wspierająca	2 296,45	2 296,45	0,00	0,00	0,00	0,00
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	12 055,51	12 055,51	0,00	0,00	0,00	0,00
Edukacja	1,69	0,00	0,00	0,00	0,00	1,69
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	4 299,65	4 299,65	0,00	0,00	0,00	0,00
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	98,91	0,00	98,91	0,00	0,00	0,00
Pozostała działalność usługowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Razem	109 594,74	90 976,03	4 312,57	7 565,45	56,89	6 683,79

14. Proces tworzenia rezerw celowych działa w oparciu o Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 roku w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. U. z 2015 poz. 2066, z późn. zm.).

Informację o stanie i zmianach rezerw celowych oraz odpisów aktualizacyjnych z tytułu ekspozycji kredytowych przedstawia zestawienie:

Opis korekt	Saldo początkowe	Zwiększenia rezerw	Zmniejszenia rezerw	Saldo końcowe
Rezerwy celowe od należności sektora niefinansowego, w tym w sytuacji:	4 147,00	1 844,00	1 610,00	4 381,00
1. Normalnej	48,00	56,00	55,00	48,00
2. Pod obserwacją	4,00	13,00	4,00	12,00
3. Poniżej standardu	494,00	195,00	164,00	525,00
4. Wątpliwej	339,00	0,00	329,00	10,00
5. Straconej	3 263,00	1 581,00	1 058,00	3 785,00

Bank nie tworzył rezerw celowych na ekspozycje sektora finansowego i sektora budżetowego.

XI. AKTYWA WOLNE OD OBCIĄŻEŃ

Składnik aktywów jest traktowany jako obciążony, jeżeli został on zastawiony lub podlega jakiegokolwiek formie ustaleń mających na celu zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej transakcji bilansowej lub pozabilansowej, z której nie może on zostać swobodnie wycofany (np. w celu zastawiania dla potrzeb finansowania).

Nie dotyczy – Bank nie dokonuje operacji zabezpieczanych instrumentami finansowymi.

XII. KORZYSTANIE Z ECAI

Nie dotyczy – Bank nie korzysta z ratingów.

XIII. EKSPOZYCJA NA RYZYKO RYNKOWE

1. Zasady zarządzania ryzykiem walutowym opisane są w *Strategii Zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Rzeszowie, Polityce i Instrukcji zarządzania ryzykiem walutowym w Banku Spółdzielczym w Rzeszowie*.

2. W Banku prowadzona jest codzienna analiza limitów pozycji walutowych. Pomiar ryzyka walutowego dokonuje się z częstotliwością miesięczną. Wyniki pomiaru wraz ze stosownym opisem oraz komentarzem w formie analizy przekazywane są Zarządowi, Rada Nadzorcza Banku otrzymuje informację kwartalnie.

3. Bank prowadzi działalność walutową w zakresie: EUR, USD, GBP oraz CHF.

4. Według stanu na 31.12.2018r. ekspozycja Banku na ryzyko walutowe wynikała z utrzymywania otwartych pozycji walutowych, które tworzyły całkowitą pozycję walutową o wartości 79,54 tys. zł, która nie

przekroczyła 2% funduszy własnych Banku (na dzień sprawozdawczy całkowita pozycja walutowa stanowiła 0,31% kapitału Banku). Taki poziom ekspozycji nie powodował konieczności obciążania kapitałów wymogiem z tytułu ryzyka walutowego.

L.p.	Rodzaj wymogu	Wymóg kapitałowy
1.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit b.	nie dotyczy
2.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit c. – ryzyko walutowe	0,00

XIV. EKSPOZYCJA NA RYZYKO OPERACYJNE

1. Zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym opisane są w *Strategii Zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Rzeszowie, Polityce i Instrukcji zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku Spółdzielczym w Rzeszowie*.

2. Bank dokonuje pomiaru ryzyka operacyjnego z kwartalną częstotliwością. Wyniki pomiaru wraz ze stosownym opisem oraz komentarzem w formie analizy przekazywane są kwartalnie Zarządowi, Rada Nadzorcza Banku otrzymuje sprawozdanie półrocznie.

3. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego w 2018r. wyniósł 1 077,95 tys. zł, został wyliczony metodą podstawowego wskaźnika BIA i w pełni zabezpieczał Bank przed kosztami zdarzeń ryzyka operacyjnego.

4. Straty z tytułu ryzyka operacyjnego ujęte w rejestrze zdarzeń ryzyka operacyjnego w 2018r. przedstawia poniższe zestawienie:

L.p.	Rodzaje ryzyka operacyjnego	Kwota strat rzeczywistych	Kwota strat potencjalnych
1	Oszustwa wewnętrzne	0,00	0,00
2	Oszustwa zewnętrzne	0,00	1,49
3	Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwa w miejscu pracy	0,00	0,00
4	Klienci, produkty i praktyki operacyjne	0,00	0,37
5	Szkody związane z aktywami rzeczowymi	0,92	0,00
6	Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	0,00	0,53
7	Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	4,03	5,59
RAZEM		4,95	7,98

5. Bank realizuje proces zarządzania ryzykiem operacyjnym poprzez: identyfikowanie zdarzeń operacyjnych, ewidencjonowanie i analizę przyczyn występowania zdarzeń związanych z ryzykiem operacyjnym. W przypadku konieczności podejmowane są działania ograniczające ryzyko obejmujące zmianę

procesów wewnętrznych Banku, organizacji wewnętrznej, sposobu dokonywania kontroli wewnętrznej, a także przeprowadzanie odpowiednich szkoleń dla pracowników.

6. Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku wspierany jest przez system informatyczny AZRO.

XV. EKSPOZYCJE KAPITAŁOWE NIEUWZGLĘDNIONE W PORTFELU HANDLOWYM

Bank Spółdzielczy w Rzeszowie posiada ekspozycje kapitałowe utrzymywane do terminu zapadalności oraz ekspozycje kwalifikowane jako dostępne do sprzedaży.

1. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności wg stanu na 31.12.2018r.

Nazwa jednostki	Wartość bilansowa	Wartość nominalna	Sposób wyceny
Bony pieniężne NBP	27 516,60	27 520,00	Wg wartości nabycia
Obligacje BPS S.A	24 490,66	24 400,00	Wg wartości nabycia
RAZEM	52 007,27	51 920,00	

2. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wg stanu na 31.12.2018r.

Nazwa jednostki	Wartość bilansowa	Wartość nominalna	Sposób wyceny
Akcje BPS S.A.	1 696,00	1 696,00	Wg wartości nabycia
Udziały w BS Wielopole Skrzyńskie	100,00	100,00	Wg wartości nabycia
Udziały w OST "Gromada"	8,00	8,00	Wg wartości nabycia
Udziały w Rzeszowskiej Spółdzielni Mieszkaniowej	1,00	1,00	Wg wartości nabycia
Udziały w Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS	5,00	5,00	Wg wartości nabycia
RAZEM	1 810,00	1 810,00	

XVI. EKSPOZYCJA NA RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ PRZYPISANE POZYCIOM NIEUWZGLĘDNIONYM W PORTFELU HANDLOWYM

1. Zasady zarządzania ryzykiem stopy procentowej są opisane w *Strategii zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Rzeszowie, Polityce i Instrukcji zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku Spółdzielczym w Rzeszowie*.

2. Przez ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej rozumie się możliwy negatywny wpływ zmian stóp procentowych na dochody oraz zaktualizowaną bilansową wartość kapitału stanowiącą wartość Banku.

Wyznaczony poziom ryzyka stopy procentowej stanowi pochodną wielkości i kierunków zmian stóp procentowych oraz wielkości i terminów zapadalności/wymagalności niedopasowanych pozycji.

3. Bank dokonuje pomiaru ryzyka stopy procentowej z częstotliwością miesięczną. Wyniki pomiaru wraz ze stosownym opisem oraz komentarzem w formie analizy przekazywane są miesięcznie Zarządowi i kwartalnie Radzie Nadzorczej Banku.

4. Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka stopy procentowej jest:

1) minimalizacja ryzyka związanego z możliwością wystąpienia niekorzystnych zmian rynkowych stóp procentowych i negatywnym wpływem tych zmian na sytuację finansową Banku,

2) zidentyfikowanie podstawowych zagrożeń związanych z ryzykiem stopy procentowej, z jednoczesnym zastosowaniem odpowiednich metod zarządzania tym ryzykiem mających na celu eliminację zagrożeń nierównomiernej reakcji różnych pozycji bilansowych na zmiany stóp procentowych, a przez to na różny poziom zmian przychodów i kosztów, co w konsekwencji ma pozwolić utrzymać zdolność do wywiązywania się w sposób optymalny z bieżących i przyszłych zobowiązań bilansowych, jak i pozabilansowych, przy zapewnieniu pożądanego wyniku finansowego oraz realnej wartości posiadanych kapitałów.

5. W celu utrzymania założonego w planach strategicznych i rocznych planach finansowych profilu ryzyka, Bank zmienia swoje narażenie na ryzyko stopy procentowej za pomocą określonych strategii wykonawczych:

- 1) inwestowania (głównie poprzez sterowanie terminami zapadalności lokat o stałym oprocentowaniu deponowanych w Banku Zrzeszającym),
- 2) kredytowania (ustalanie parametrów produktów kredytowych),
- 3) finansowania zewnętrznego,
- 4) ustalania oprocentowania,
- 5) zarządzania terminami zapadalności / wymagalności oraz przeszacowania różnych portfeli.

6. Bank prowadzi bieżący monitoring kształtowania się najważniejszych rynkowych stóp procentowych, analizuje kształtowanie się oprocentowania poszczególnych, własnych produktów bankowych na tle stóp rynkowych oraz oferty konkurencyjnych banków oraz zarządza poszczególnymi grupami aktywów i pasywów w taki sposób, aby zapewnić realizację optymalnej, w danych warunkach, wysokości marży odsetkowej Banku.

7. Bank do pomiaru stopnia narażenia na ryzyko stopy procentowej stosuje:

- 1) metodę luki stopy procentowej (jako podstawowe narzędzie),
- 2) metodę symulacji zmian wyniku odsetkowego,
- 3) analizę podstawowych wskaźników ekonomicznych związanych z ryzykiem stopy procentowej,
- 4) metodę szacowania zmian wartości ekonomicznej Banku.

8. W ramach ryzyka stopy procentowej, Bank wyróżnia następujące kategorie ryzyka:

- 1) ryzyko bazowe,
- 2) ryzyko przeszacowania (niedopasowanie terminów zapadalności / wymagalności),
- 3) ryzyko krzywej dochodowości.
- 4) ryzyko opcji klienta.

9. Na dzień 31.12.2018r. obliczono potencjalną zmianę wyniku finansowego (odsetkowego) dla szokowego spadku lub wzrostu stóp procentowych.

1) Zmiana wyniku odsetkowego z tytułu zmiany stóp o 200 pb wyniosłaby (-;+) 1 082,71 tys. zł.

2) Zmiana wyniku odsetkowego na skutek przesunięcia referencyjnych stóp procentowych o 35 p.b wyniosłaby (-;+) 484,01 tys. zł.

3) Zmiana wyniku odsetkowego na skutek niekorzystnego kształtu krzywej dochodowości, obliczana jako suma iloczynów wielkości luki w danym przedziale przeszacowania oraz przy założeniu zmiany stopy procentowej o 50 punktów bazowych w przypadku występowania ujemnej luki w danym przedziale przeszacowania i o -50 punktów bazowych w przypadku występowania dodatniej luki w danym przedziale przeszacowania, z jednoczesnym uwzględnieniem średniego czasu trwania danej luki wyniosłaby (-;+) 288,35 tys. zł.

Na zmianę wyniku odsetkowego Banku największy wpływ ma ryzyko przeszacowania. Relacja szacowanej, w tym zakresie, niekorzystnej zmiany wyniku odsetkowego (stress test) do wyliczonych na 31.12.2018r. funduszy własnych wynosi 6,71%, przy dopuszczalnym poziomie 15%. Bank nie tworzył dodatkowego wymogu kapitałowego.

10. Zestawie luki stopy procentowej wg stanu na 31.12.2018r.

Rodzaj aktywów/pasywów	Ogółem	Udział %	Okres przeszacowania						
			1 dzień	2 -30 dni	1 - 3 m-cy	3 - 6 m-cy	6 - 12 m-cy	1 -3 lat	pow. 3 lat
AKTYWA									
Redyskonto weksli NBP	7 587,39	3,86%	0,00	7 587,39	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Obligacje BPS	26 100,00	13,28%	0,00	0,00	0,00	11 200,00	14 900,00	0,00	0,00
Stawka WIBID / WIBOR	111 987,03	56,98%	7 826,78	47 963,02	56 197,23	0,00	0,00	0,00	0,00
Bony pieniężne BC	27 512,07	14,00%	0,00	27 512,07	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Stopy własne Banku	23 340,83	11,88%	32,62	20 998,60	346,13	447,93	689,48	775,30	50,76
Suma aktywów	196 527,32	100,00%	7 859,40	104 061,08	56 543,36	11 647,93	15 589,48	775,30	50,76
PASYWA									
Redyskonto weksli NBP	1 000,00	0,53%	0,00	1 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Stopy własne Banku	187 063,96	99,47%	71 368,08	115 695,89	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Suma pasywów	188 063,96	100,00%	71 368,08	116 695,89	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
LUKA	8 463,36		-63 508,67	-12 634,80	56 543,36	11 647,93	15 589,48	775,30	50,76
LUKA NASTAJĄCO			-63 508,67	-76 143,47	-19 600,11	-7 952,17	7 637,31	8 412,60	8 463,36

XVII. EKSPOZYCJA NA POZYCJE SEKURTYZACYJNE

Nie dotyczy – Bank nie posiada ekspozycji na pozycje sekurytyzacyjne.

XVIII. POLITYKA W ZAKRESIE WYNAGRODZEŃ

1. Bank posiada procedury w zakresie zmiennych składników wynagrodzeń.

2. Rada Nadzorcza omawia w cyklach rocznych zagadnienia oceny polityki wynagrodzeń. Z uwagi na skalę działalności Banku nie powołano komitetu ds. wynagrodzeń. Bank nie korzystał z konsultanta zewnętrznego w zakresie ustalania polityki w zakresie wynagrodzeń.

3. Do stanowisk istotnych (mających istotny wpływ na profil ryzyka w Banku), zgodnie z *Polityką wynagrodzeń* zalicza się:

- 1) Członków Rady Nadzorczej;
- 2) Członków Zarządu;
- 3) Głównego Księgowego.

4. Wynagrodzenie zidentyfikowanych pracowników składa się z wynagrodzenia stałego- wynagrodzenie zasadnicze i wynagrodzenia zmiennego – premii uznaniowej.

Do wynagrodzeń zmiennych nie zalicza się nagród jubileuszowych, odpraw rentowych, odpraw emerytalnych, a także innych świadczeń wypłacanych na podstawie przepisów ustawowych.

5. Rada Nadzorcza otrzymuje tylko stałe składniki wynagrodzenia. Wynagrodzenie członków Zarządu oraz Głównego Księgowego składa się z wynagrodzenia stałego – wynagrodzenie zasadnicze i wynagrodzenia zmiennego – premia uznaniowa.

Wysokość wynagrodzenia zmiennego dla członków Zarządu ustala Rada Nadzorcza, natomiast dla Głównego Księgowego- Zarząd.

6. Oceny efektów pracy członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza, biorąc pod uwagę kryteria dotyczące oceny wyników całego Banku, a także oceny indywidualnych wyników danego członka Zarządu. Wynagrodzenie zmienne przyznaje się, jeżeli w stosunku do danego zidentyfikowanego pracownika nie zostało wszczęte postępowanie przygotowawcze przez organa ścigania, dotyczące podejrzenia popełnienia przestępstwa na szkodę Banku oraz nie jest prowadzona likwidacja, brak jest postanowień o upadłości, nie jest prowadzone postępowanie naprawcze i współczynnik wypłacalności Banku nie jest mniejszy niż wymagany próg.

7. Ocena wyników całego Banku obejmuje kryteria w perspektywie długoterminowej obejmujące:

- 1) stopień wykonania planu finansowego w zakresie zysku netto;
- 2) stopień wykonania planu finansowego w zakresie sumy bilansowej;
- 3) zwrot z kapitału własnego (ROE);
- 4) zwrot z aktywów (ROA);
- 5) jakość portfela kredytowego;
- 6) całkowity współczynnik kapitałowy.

8. Oceniając indywidualne wyniki pracy członka Zarządu Rada Nadzorcza bierze pod uwagę efekty realizacji zadań wynikających z zakresu obowiązków i odpowiedzialności w ramach podziału zadań w Zarządzie, funkcjonowanie jednostek i komórek organizacyjnych Banku objętych nadzorem danego członka Zarządu (ocenę pracy, celowość ponoszonych kosztów, skuteczność kontroli funkcjonalnej, jakość zarządzania organizacją i zasobami ludzkimi), wyniki kontroli przeprowadzonych w Banku przez podmioty zewnętrzne oraz pozytywną ocenę kwalifikacji członka Zarządu i udzielenie przez Zebranie Przedstawicieli absolutorium za dany rok obrotowy. Pozytywna ocena uwarunkowana jest od łącznego spełnienia przesłanek dotyczących zarówno oceny wyników całego Banku oraz indywidualnych wyników pracy członka Zarządu.

9. Informacje na temat wysokości wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska istotne w Banku Spółdzielczym w Rzeszowie, według stanu na 31 grudnia 2018r. przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wartości liczbowe
Liczba osób otrzymujących wynagrodzenie	4
Wartość wynagrodzenia (brutto w tys. zł):	
Wynagrodzenie stałe	479,70
Wynagrodzenie zmienne	7,70
Udział wypłaconych zmiennych składników wynagrodzeń w funduszach własnych	0,05%

10. Liczba osób, które otrzymały wynagrodzenie w wysokości co najmniej 1 mln EUR w danym roku obrachunkowym: dla wynagrodzeń w przedziale między 1 mln EUR, a 5 mln EUR – w podziale na przedziały wynagrodzeń o wielkości 500 000 EUR, a dla wynagrodzeń wyższych niż 5 mln EUR – w podziale na przedziały wynagrodzeń o wielkości 1 mln EUR – nie dotyczy.

XIX. DŹWIGNIA FINANSOWA

1. Dźwignia finansowa oznacza względną – w stosunku do funduszy własnych – wielkość posiadanej przez Bank całkowitej kwoty ekspozycji z tytułu aktywów, zobowiązań pozabilansowych oraz zobowiązań warunkowych dotyczących płatności lub dostawy lub dostarczenia zabezpieczenia, z uwzględnieniem zobowiązań z tytułu otrzymanych środków finansowych, zaciągniętych zobowiązań, umów dotyczących instrumentów pochodnych lub umów z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, lecz z wyjątkiem zobowiązań, które można wyegzekwować wyłącznie w przypadku likwidacji Banku.

2. Wartość wskaźnika dźwigni finansowej wyliczana jest zgodnie z artykułem 429 Rozporządzenia jako iloraz kapitału Tier I oraz miary ekspozycji całkowitej w sprawozdawczym dniu odniesienia.

3. Całkowita kwota ekspozycji obejmuje:

- 1) transakcje finansowania papierów wartościowych;
- 2) instrumenty pochodne;
- 3) niewykorzystane zobowiązania kredytowe, które można w każdym momencie bezwarunkowo anulować bez uprzedzenia;

- 4) pozycje pozabilansowe związane z finansowaniem handlu o średnim/niskim ryzyku;
- 5) pozycje pozabilansowe o średnim ryzyku związane z finansowaniem handlu i pozycje pozabilansowe związane z oficjalnie wspieranym finansowaniem eksportu;
- 6) inne pozycje pozabilansowe;
- 7) pozostałe aktywa.

4. Zgodnie z artykułem 499 ust.1 Rozporządzenia, wskaźnik dźwigni jest obliczany, przedstawiany w sprawozdaniu i ujawniany zarówno w odniesieniu do kapitału Tier I (w pełni wprowadzona definicja), jak i według definicji przejściowej kapitału Tier I.

5. Bank oblicza i raportuje w sprawozdawczości obowiązkowej wskaźnik dźwigni na koniec każdego kwartału kalendarzowego.

6. Wartość wskaźnika dźwigni na 31.12.2018r. wyliczona zgodnie z art. 429 Rozporządzenia wynosiła:

- 1) **7,00%** - wykorzystując w pełni wprowadzoną definicję Kapitału Tier I;
- 2) **7,14%** - wykorzystując definicję przejściową Kapitału Tier I.

7. Przy obecnie przyjętych założeniach Strategii Ryzyka i biorąc pod uwagę coroczną ocenę istotności rodzajów ryzyka, Bank ocenia ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej jako nieistotne, nie opracowano więc desygnowanych procedur w tym obszarze.

XX. STOSOWANIE METODY IRB W ODNIESIENIU DO RYZYKA KREDYTOWEGO

Bank nie stosuje metody IRB.

XXI. STOSOWANIE TECHNIK OGRANICZENIA RYZYKA KREDYTOWEGO

Bank stosuje następujące techniki ograniczania ryzyka kredytowego:

1. Pomniejszanie podstawy tworzenia rezerw celowych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z działalnością banków. Bank przyjmuje zabezpieczenia zgodnie z *Instrukcją Prawnych form zabezpieczenia wierzytelności w Banku Spółdzielczym w Rzeszowie*.

2. Pomniejszanie wag ryzyka przypisywanych ekspozycjom kredytowym zabezpieczonym hipotecznie na nieruchomości mieszkalnej w rachunku wymogów kapitałowych na podstawie Rozporządzenia 575/2013 UE. Bank zarządza ryzykiem związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotecznie, zgodnie z *Instrukcją Zarządzanie ryzykiem kredytowym w Banku Spółdzielczym w Rzeszowie*.

3. Techniki redukcji ryzyka kredytowego – zgodnie z załącznikiem z Rozporządzeniem CRR .

4. W celu ograniczania skutków ryzyka kredytowego Bank przyjmuje zabezpieczenia. Przyjmowane zabezpieczenia spełniają kryteria płynności, wartości oraz dostępu i możliwości ich kontroli.

5. Bank preferuje zabezpieczenia zwrotności kredytów, które pozwalają na:

- 1) skuteczną egzekucję należności w przypadku braku spłaty kredytów,

- 2) pomniejszenie podstawy tworzenia rezerw celowych,
- 3) przypisanie niższych wag ryzyka ekspozycjom kredytowym w rachunku wymogu kapitałowego.

6. Zgodnie z *Instrukcją prawnych form zabezpieczenia wierzytelności*, rozróżnia się w szczególności następujące formy zabezpieczenia:

- 1) weksel in blanco,
- 2) poręczenie bezksięgowe,
- 3) hipoteka na nieruchomości niezamieszkałej,
- 4) przeniesienie prawa własności rzeczy ruchomych,
- 5) hipoteka na nieruchomości.
- 6) hipoteka na użytkowaniu wieczystym,
- 7) hipoteka na własnościowym spółdzielczym prawie do lokalu mieszkalnego.
- 8) hipoteka na prawie do lokalu mieszkalnego w domu budowanym przez spółdzielnię mieszkaniową,
- 9) hipoteka na nieruchomości mieszkalnej,
- 10) zastaw rejestrowy,
- 11) cesja wierzytelności,
- 12) cesja z polisy,
- 13) gwarancja lub poręczenie podmiotu o dobrej sytuacji finansowej,
- 14) blokada lokaty złożonej w banku posiadacza ekspozycji kredytowej,

oraz inne zabezpieczenia.

7. Bank nie dokonuje transakcji na instrumentach pochodnych.

8. Mając na uwadze ograniczenie koncentracji ryzyka kredytowego wynikającego z zaangażowania w poszczególne grupy podmiotów, produktów, branż, zabezpieczeń, Bank monitoruje w trybie kwartalnym poziom wykorzystania limitów ograniczających nadmierną koncentrację portfela kredytowego.

9. Bank ogranicza zaangażowanie w pojedynczy podmiot lub grupę podmiotów powiązanych poprzez wyznaczenie limitu koncentracji wobec klienta lub grupy podmiotów powiązanych.

10. Bank monitoruje zaangażowania pod kątem przekroczenia 10% funduszy własnych Banku w stosunku do jednego podmiotu lub grupy podmiotów powiązanych i kontroluje określony przepisami Rozporządzenia i ustawy Prawo Bankowe limit koncentracji zaangażowań w stosunku do jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych w wysokości 25% uznanego kapitału.

11. W celu kontroli i ograniczania ryzyka koncentracji wynikającego z zaangażowań wobec podmiotów tej samej branży Bank monitoruje i kontroluje branże, poprzez ustanowienie limitów zaangażowanie na branże, stosownie do związanego z nimi ryzyka.

12. W ramach kontroli ryzyka koncentracji wynikającego z zaangażowań zabezpieczonych tym samym rodzajem zabezpieczenia, Bank ustanawia i monitoruje limity zaangażowania w poszczególne rodzaje zabezpieczeń, w tym zabezpieczenia w postaci hipoteki.

13. Zaangażowanie w jeden rodzaj zabezpieczenia jako procentowy stosunek zaangażowań do funduszy własnych Banku w PLN przedstawia zestawienie:

Lp.	Opis zabezpieczenia	Koncentracja	Limit (udział % w FW)	Wykorzystanie % limitu	Procent zaangażowania
1	Poręczenie bezksięgowe	13 643,22	400	21,13	12,81
2	Hipoteka na nieruchomości niezamieszkałej	83,19	50	1,03	0,08
3	Przeniesienie prawa własności rzeczy ruchomych	680,81	100	4,22	0,64
4	Hipoteka na nieruchomości	19 031,49	400	29,47	17,86
5	Hipoteka na użytkowaniu wieczystym	322,56	100	2,00	0,30
6	o Hipoteka na własnościowym spółdzielczym prawie do lokalu mieszkalnego	452,28	50	5,60	0,42
7	Hipoteka na prawie do lokalu mieszkalnego w domu budowanym przez spółdzielnię mieszkaniową	112,76	50	1,40	0,11
8	Hipoteka na nieruchomości mieszkalnej	7 225,56	150	29,84	6,78
9	Zastaw rejestrowy	1 767,47	50	21,90	1,66
10	Cesja wierzytelności	1 878,05	50	23,27	1,76
11	Cesja z polisy	16 212,77	250	40,17	15,22
12	Gwarancja lub poręczenie podmiotu o dobrej sytuacji finansowej	211,38	20	6,55	0,20
13	Blokada lokaty złożonej w banku posiadacza ekspozycji kredytowej.	12,00	20	0,37	0,01
14	Inne Zabezpieczenia	12 921,65	400	20,01	12,13
15	Weksel własny in-blanco	31 985,07	350	56,61	30,02

XXII. STOSOWANIE METOD ZAAWANSOWANEGO POMIARU W ODNIESIENIU DO RYZYKA OPERACYJNEGO

Nie dotyczy – Bank nie stosuje metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego.

XXIII. STOSOWANIE WEWNĘTRZNYCH MODELI POMIARU RYZYKA RYNKOWEGO

Nie dotyczy – Bank nie stosuje wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego.

XXIV. UJAWNIAENIA W ZAKRESIE RYZYKA PŁYNNOCI – WG. REKOMENDACJI P

1. Bank, w celu umożliwienia uczestnikom rynku dokonania rzetelnej oceny systemu zarządzania ryzykiem płynności oraz jego pozycji płynności, ujawnia następujące informacje zgodnie z przepisami Rekomendacji P dotyczącej zarządzania ryzykiem płynności finansowej banków.

2. Podział funkcji w zakresie zarządzania ryzykiem płynności uwzględnia rozdzielenie funkcji podejmowania ryzyka (operacyjna działalność rynkowa) od funkcji niezależnej oceny i kontroli ryzyka.

3. Szczegółowy zakres odpowiedzialności w zarządzaniu płynnością określa *Instrukcja zarządzania płynnością w Banku Spółdzielczym w Rzeszowie*.

4. Zarząd Banku i Rada Nadzorcza informowani są o ekspozycji Banku na ryzyko płynności w cyklach określonych w Systemie Informacji Zarządczej.

5. Płynność finansowa Banku jest kształtowana głównie poprzez bazę depozytową podmiotów niefinansowych i depozyty jednostek samorządu terytorialnego oraz alokację nadwyżki finansowej po stronie aktywnej. Bank zakłada systematyczny wzrost poziomu środków pozyskiwanych od osób fizycznych, rolników i podmiotów gospodarczych. Rozwój akcji kredytowej uzależniony jest bowiem ściśle od poziomu stabilnych źródeł finansowania w Banku.

6. Celem Banku jest wydłużenie średniego terminu wymagalności przyjmowanych depozytów, w szczególności poprzez pozyskiwanie środków uznawanych przez Bank za stabilne źródło finansowania tak, aby możliwe było otwieranie po stronie aktywnej pozycji o dłuższym horyzoncie czasowym.

7. Bank dąży do takiego konstruowania produktów depozytowych, by właściwie zarządzać płynnością płatniczą przy jednoczesnym ograniczaniu uzależnienia od poszczególnych źródeł finansowania.

8. Ze względu na ograniczoną skalę działalności walutowej zarządzanie płynnością złotową i walutową ma charakter skonsolidowany, zarówno w odniesieniu do pozycji bilansowych jak i pozabilansowych oraz wszystkich horyzontów czasowych.

9. Bank jako członek zrzeszenia nie ma dostępu do banku centralnego a w zarządzaniu płynnością jednostka centralna czyli bank zrzeszający odgrywa rolę równoważną bankowi centralnemu. Stąd polityka Banku w zakresie zarządzania płynnością wspomagana jest umową zrzeszeniową obejmującą w szczególności utrzymywanie rezerwy obowiązkowej za banki spółdzielcze, finansowanie banków spółdzielczych w ciągu dnia operacyjnego poprzez zagospodarowywanie nadwyżek środków finansowych banków spółdzielczych poprzez przyjmowanie depozytów, sprzedaż bankom spółdzielczym bonów pieniężnych i skarbowych papierów wartościowych zakupionych na rynku międzybankowym, dokonywanie zasileń i przyjmowanie odprowadzeń gotówki od banków spółdzielczych, udzielanie bankom spółdzielczym lokat, kredytów i pożyczek, poręczeń, gwarancji bankowych i pożyczek podporządkowanych, administrowanie środkami zgromadzonymi na funduszach pomocowych, których zasady tworzenia i wykorzystania określają regulacje zrzeszeniowe.

10. Bank posiada również dostęp do finansowania płynności w ramach instytucjonalnego systemu ochrony, do którego należy (SSOZ BPS).

11. Dodatkowe zabezpieczenie płynności wynikające ze zrzeczenia w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. w Warszawie oraz Systemie Ochrony Zrzeczenia BPS:

Bank posiada zabezpieczenie w postaci lokat w BPS oraz potencjalną możliwość na zaciąganie pożyczek na rynku międzybankowym. Na dzień sprawozdawczy maksymalny limit zaangażowania finansowego dla Banku w Banku Zrzeszającym wynosi 13 006 tys. zł. W przypadku wystąpienia potrzeby zapewnienia uregulowania płynności, Bank posiada możliwość uzyskania zewnętrznego finansowania.

12. Bank w dniu 31.12.2015 r. przystąpił do Systemu Ochrony Zrzeczenia BPS, którego zadaniem jest zapewnienie płynności i wypłacalności wszystkich jego uczestników. W ramach Systemu Ochrony banki tworzą, w celu zabezpieczenia płynności, fundusz zabezpieczający oraz lokaty obowiązkowe. Bank posiada zgromadzone środki w postaci funduszu zabezpieczającego w kwocie 890,90 tys. zł oraz środki depozytu obowiązkowego w wysokości 16 850,34 tys. zł.

13. Informacje ilościowe w zakresie zarządzania ryzykiem płynności

Rozmiar i skład nadwyżki płynności Banku

Nadwyżkę płynności stanowi suma pozycji bilansowych zaliczanych do aktywów płynnych.

Na dzień 31.12.2018r. pozycje te stanowiły:

- 1) gotówka w kasach i skarbcach Banku;
- 2) środki własne zgromadzone na rachunku bieżącym,
- 3) możliwy do wykorzystania kredyt w rachunku bieżącym,
- 4) płynne papiery wartościowe.

Łączna wartość nadwyżki płynności na dzień 31.12.2018r. wynosiła 32 180 tys. zł.

Przeprowadzone wg stanu 31.12.2018r. testy warunków skrajnych nie wykazały niedoboru środków w sytuacji kryzysowej. Wyniki testów wskazują, iż Bank jest w stanie utrzymać stabilną pozycję płynnościową w sytuacjach kryzysowych.

Urealniona luka płynności, kalkulacja nadzorczych norm płynności, poziom wskaźnika LCR wg stanu na 31.12.2018r.

1) Urealniona luka płynności (dane w tys. zł)

Wyszczególnienie	Avista	Do 7 dni	Do 1 m-c	1-3 m-c	3-6 m-c	6-12 m-c	1-3 lata	3-5 lat	5-10 lat	10-20 lat	Pow. 20 lat
Aktywa RAZEM	37 872	16 197	18 084	2 698	15 938	24 109	29 845	14 863	40 395	15 917	841
Aktywa RAZEM + Z.PZB	39 872	16 197	18 084	2 698	15 938	24 109	29 845	14 863	40 395	15 917	841
Pasywa RAZEM	26 809	6 056	9 976	10 607	13 396	17 993	21 672	23 502	40 654	23 502	23 502
Pasywa RAZEM + Z.PZB	37 700	6 061	10 011	11 113	13 898	18 942	23 408	23 630	40 747	23 502	23 502

Luka niedopasowania											
LUKA	11 063	10 141	8 108	-7 909	2 542	6 116	8 173	-8 639	-258	-7 585	-22 661
LUKA +PZB	2 171	10 136	8 073	-8 415	2 040	5 167	6 438	-8 767	-352	-7 585	-22 661
LUKA skumulowana	11 063	21 204	29 312	21 403	23 944	30 060	38 233	29 594	29 336	21 751	-910
LUKA skumulowana +PZB	2 171	12 308	20 380	11 965	14 005	19 172	25 609	16 843	16 491	8 906	-13 755
Współczynnik płynności											
Współczynnik płynności	0,05	0,10	0,13	0,10	0,11	0,14	0,17	0,14	0,13	0,10	0,00
Współczynnik płynności skumulowany	0,01	0,06	0,09	0,05	0,06	0,09	0,12	0,08	0,07	0,04	-0,06

2) Kalkulacja nadzorczych norm płynności

A K T Y W A		Wartość	
A1	Podstawowa rezerwa płynności	56 367,00	
A2	Uzupełniająca rezerw płynności	16 850,00	
A3	Pozostałe transakcje zawierane na hurtowym rynku finansowym	31 042,00	
A4	Aktywa o ograniczonej płynności	105 419,00	
A5	Aktywa niepłynne	11 406,00	
P A S Y W A		Wartość	
B1	Fundusze własne pomniejszone o sumę wartości wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego; rozliczenia dostawy i kontrahenta	16 143,20	
B2	Środki obce stabilne	172 457,80	
B3	Pozostałe zobowiązania na hurtowym rynku finansowym	0,00	
B4	Pozostałe zobowiązania	807,34	
B5	Środki obce niestabilne	49 112,90	
NADZORCZE MIARY PŁYNNOŚCI		Wartość minimalna	Wartość
M1	Luka płynności krótkoterminowej ((A1 + A2) - B5)	0,00	24 104,22
M2	Współczynnik płynności krótkoterminowej ((A1 + A2) / B5)	1,00	1,49
M3	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi (B1 / A5)	1,00	1,42
M4	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności f.własnymi i śr.obcymi stabilnymi ((B1+B2)/(A5+A4))	1,00	1,61

3) Wskaźnik LCR

	Wartość
zabezpieczenie przed utratą płynności (aktywa płynne)	32 180,00
wypływy płynności	17 588,00
wpływy płynności	6 473,00
wypływy płynności netto	11 116,00
wskaźnik pokrycia wpływów netto (LCR)	<u>2,90</u>

Rzeszów, 18.06.2019r.

Sporządził: Barbara Fałat - Główny Specjalista

Zatwierdził: Monika Radawiec - Wiceprezes Zarządu

Przedstawiono na posiedzeniu Zarządu w dniu 24.06.2019r.

XXV. OŚWIADCZENIA ZARZĄDU BANKU SPÓŁDZIELCZEGO W RZESZOWIE

Zarząd Banku Spółdzielczego w Rzeszowie niniejszym oświadcza, że ustalenia zawarte w *Informacji z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału Banku Spółdzielczego w Rzeszowie według stanu na dzień 31.12.2018r.* są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Banku.

ZARZĄD Banku Spółdzielczego w Rzeszowie

Członek Zarządu
Grzegorz Falfus

Wiceprezes Zarządu
Monika Radawiec

Prezes Zarządu
Dorota Kanach